

Kodi Âqīdah ndi chiyani?

Date: Wednesday, Safar 11, 1447 2:16 AM

Views: 21

Category: Aqīdah > Zokhudza Âqīdah > Zimene zamanga Âqīdah

Question

Kodi Âqīdah ndi chiyani?

Answer

Kutamandidwa konse ndi kwa Allāh!

Liwu lakuti Âqīdah limachokera ku tsinde la mawu a chi ‘Arab otchedwa ‘aqada “adamangitsa.” Ndipo liwuli (Âqīdah) lili ndi matanthauzo awiri: pa chiyankhulo komanso pa Sharī’ah[1]. Tikabwera pa chiyankhulo, Âqīdah imafotokozedwa kuti ndi:[2]

بِلْ قَلْ لِيَ لَعْ دَقْعَةً م.

“Chomwe chamangidwa mu mtima.”

Mu kuyankhula kwawo Shaykh Ibn Jibrīn adati:[3]

عِشْلَا يَلْعَ بِلْ قَلْ اُدَقْعَنْ ا هَلْصَأْ دَقْعَلَافْ . هَبْ كَسْمَتْ وَ بِلْ قَلْ ا هَيَلْعَ دَقْعَ امْ

“Chomwe chamangidwa mu mtima ndi kumatsatiridwa.” Tsopano Al-‘Aqd (mgwirizano) tsinde lake ndi chikhulupiriro cha mtima pa china chake.

Ena mwa ma ‘ulamā’ adati:[4]

كُشْمَتْلَاوْ وَهَوْقَبْ دَشْلَاوْ ... طَبَّرْلَا وَهَوْ دَقْعَلَانْ مَهَّعْلَلَا يَفْهَدْيِقَعْلَا

Âqīdah pa chiyankhulo: liwuli limachokera ku Al-‘Aqd; yomwe ndi Kumangitsa,... komanso kumanga mwa mphamvu, kugwiritsa...

Tsopano tikayang’ana mu kafotokozedwe kena kapaderadera, Âqīdah ndi:[5]

هَدِيَحَوْتَلَانْ مَهَلْ بَجَيْ أَمْبَوْ ، يَلَاعَتْهَلَابْ مَزَاجْلَا نَامِيَلَا : حَالْطَصَالَا يَفْهَدْيِقَعْلَاوْ

نَعْلَمْ عَرَفَتَيْ أَمْبَوِ وَهَرَشَ وَهُرِيَّ خَرَقَلْ أَوْ رَخَآلْ أَوْ مَوَيْلَ أَوْ وَلْسُرَوِ وَبُتُّكَ وَتَكَيْ أَلَمَبُ نَأْمَيْ إِلَّا وَنَيَّ دَلَ لَوْصُنْمَوْهُمَّ أَمْمَوْهُ قَحْلُيَ وَلَوْصُنْلَهَدَه

Ndipo Âqīdah mu kufotokoza kwa paderadera: (ndi) Chikhulupiriro chokhazikika mwa Allāh Wapamwambamwamba, komanso ndi zomwe zili zokakamizika mu chikhulupirirochi kuchokera mu Tawhīd. Komanso kukhulupirira mwa Angelo Ake, Mabuku Ake, Atumiki Ake, Tsiku la Chiweruzo, komanso mu Qadar - zabwino zake ndi zoipa zake (zomwe zimadza ndi Qadar). Ndi chilichonse chimene chimatuluka kuchokera mu masinde amenewa komanso chatsamira masindewo; chimenecho ndi chochokera mu masinde a Chipembedzo.

Tikabwera pa Sharī'ah, tipeza kuti Âqīdah ndi:[6]

أَمَّا وَهَلْلَابَ مَزَاجَلَنَأْمَيْإِلَّا وَمَيْلَسَنَسَنَيَقَيْلَا : يَنْعَتَيَهَفُ ؛ يَمَالْسَنَإِلَّا دَيَقَغَلَنَأَمَّا
رَخَآلْأَمَّوَيْلَأَوْ وَلْسُرَوِ وَبُتُّكَ وَتَكَيْ أَلَمَبُ مُثَّعَّطَلَأَوْ دَيَحَوَّتَلَنَمَّهَلُ بَجَي
؟ قَرِيَّثَكَيَهَوَ ، يَرْخَآلْلَاتَيَّغَطَقَلَأَوْ مَالْسَنَأَكْرَأْمُثَ ، نَأْمَيْإِلَّا لَوْصُنْرَئَاسَوَرَدَقَلَأَوْ
رَفُوْرَعَمْلَابَرْمَلَأَكَ ، نَيَّدَلَلَاتَيَّغَطَقَنَمَيَهِ يَتَّلَرَةَيَلَمَغَلَلَرَوْمَأَلَأَوْ ةَيَوْرَلَأَوْ ةَعَافَشَلَأَك
يَفُجَرَدَنَيِّأَمَّمَكَلَذَرْوَحَنَوَهَلَلَا يَفِصَغَبَلَأَوَهَلَلَا يَفِبُّحَلَأَوَدَأَوْجَلَأَوَرَكَنُمَلَنَعِيَهَنَلَأَوْ
رَبُّحَوَ ، مَهَنَعَهَلَلَا يَضَرَّرَةَبَأَحَّصَلَلَبُّحَكَنَيِمَلَسُمَلَنَيَبَتَأَقَالَعَلَلَا يَفَوَتَأَبَجَأَوْلَا
لَوْصُنْمَوْهُمَّأَمَّمَكَلَذَرْوَحَنَوَنَيِحَلَّاصَلَلَبُّحَوَءَامَلَعَلَلَبُّحَوَحَلَاصَلَلَفَلَسَلَا
وَتَبَأْوَثَوَدَاقَثَعَالَا

Tsopano Âqīdah ya Chisilamu; imeneyo imatanthauza: Al-Yaqīn (Kusakaikira), komanso At-Taslīm (Kugonjera) komanso Chikhulupiriro Chokhazikika mwa Allāh, ndi (kuphatikizanso) zomwe zili zokakamizidwa kuchokera mu At-Tawhid, Al-'Ibādah ndi At-Twā'ah. Kenako kukhulupiriranso mwa angelo Ake, mabuku Ake, atumiki Ake, ndi Tsiku la Chiweruzo komanso Qadar ndi masinde onse a Chikhulupiriro. Pambuyo pake (ugwiritse mu) nsanamira za Chisilamu ndi zigawo zina zomwe zilipo zochuluka monga; Ash-Shafā'ah, Ar-Ru'yah, ndi Ntchito zomwe zili zidutswa za Chipembedzo monga; Kulamula Zabwino ndi Kuletsa Zoipa, Jihad, Kukonda chifukwa cha Allāh komanso Kunyasidwa chifukwa cha Allāh, ndi zina kuchokera mu zinthu zokakamizidwa. Komanso ndi ubale umene ulipo pakati pa asilamu monga chikondi pa ma Swahābah (Allāh asangalale nawo), kukonda ma Salaf, kukonda ma 'ulamā', kukonda anthu olungama, ndi zina zotero zimene zikugwera mu mapata a Zikhulupiriro ndi zomwe zikuyenera kukhazikika (ku mbali ya Zikhulupirirozo).

Mwachidule, pa Sharī'ah, Âqīdah ndi:[7]

دَنْعَأَنِيَقِي نَوْكَتَوَ ، بَوْلَقَلَا أَهْيَلَنَأَنَّئَمْطَّاتَوَ ، سَوْفَنَلَا أَهْبُقَدَصُّتَ يَتَلَا رَوْمَأَلَا يَهِ
كَشَأَهْطَلَأَخَيِّ الَّوْ ، بِيَرَأْجَزَمُيِّ الَّلَّا ، اَهْبَاحَصَأَ

Ikuimira zinthu zimene mizimu imakhulupirira, ndipo mitima imakhutitsidwa ndi izo, komanso ziwalo sizikhala zokaikira pa izo, ndipo zinthuzi sizonongedwa ndi chikaiko chilichonse kapena kupenekera kwina kulikonse.

Allāh ndiye Mwini kuzindikira.

[1] Sharī'ah imatanthauza malamulo ochokera kwa Allāh amene lye adawapereka kwa ife ndi cholinga chotiteteza pa dziko pano komanso mu umoyo womwe uli nkudza.

[2] Qawā'id Al-Fiqh, tsamba 383

[3] Fatāwā ash-Shaykh Ibn Jibrīn, Vol. 63, tsamba 162

[4] It-hāfu dhawil 'Uqūlir Rashīdah bi sharhil Bidāyah fil Āqīdah, tsamba 24

[5] It-hāfu dhawil 'Uqūlir Rashīdah bi sharhil Bidāyah fil Āqīdah, tsamba 25

[6] It-hāfu dhawil 'Uqūlir Rashīdah bi sharhil Bidāyah fil Āqīdah, tsamba 25

[7] Usūl Ad-Da'wah wa turquha, tsamba 60